

Quòd si ita est, experiendum quidnam is sit, figura comprehendere: cuiusque scientiæ, vel facultatis censetur. Videretur autem esse eius quæ maximè principalis, maximèque architectonica est: cuiusmodi civilis apparet. Quippe cùm ea sit, quæ quasnam esse in ciuitatibus scientias oporteat: tum quales quemque discere, & quousque, constituat. Videamúsque vel maximè honorabiles facultates, qualis est militaris, familiaris, & Oratoria, sub ea esse collocatas. Cùm enim cæteris actiuus scientiis hæc vtatur, quid item agendum, à quibusq; abstinentum præscribat, ac sanciat: eius finis aliarum omnium fines complectetur, efficieturque, vt is bonum ipsum humanum sit. Nam si etiam & vni homini & ciuitati bonum idem sit: bonum tamen ciuitatis & acquirere & conferuare, maius quid ac diuinius videtur. Ac contentus quidem esse etiam vnusquisque potest, si vni soli: pulchrius tamen ac diuinius, si genti ac ciuitatibus bonum efficiatur. Hæc igitur sunt, quæ discendi hæc via, quæ civilis quædam est, appetit. Satis verò hac de re dictum existimetur: si perinde explicatum fuerit, ac subiecta materia postulat. Nam exacta tractatio non simili modo in vnoquoque genere exquirenda est: quemadmodum neque in artium officio. Honestæ autem & iusta, de quibus civilis considerat, tantam differentiam, tantumque errorem in se habent: vt lege, non natura esse videantur. In bonis etiam talem quendam errorem inesse propterea patet, quòd multis damna ex ipsis eueniunt: nonnulli enim ob diuitias, alii ob fortitudinem perire. Contenti igitur erimus, si nos, cum de talibus & ex talibus differamus, pingui quadam minerua, atque adumbrata figuratiue verum ostendamus: cumque de iis, quæ plerumque eueniunt, atque ex iis ratiocinemur, similia etiam concluderimus. Eodem modo etiã vnusquisque debet ea, quæ de aliquo dicuntur, admittere. est enim eruditi eatenus exactam in vnoquoque genere explicationem requirere, quatenus pati rei ipsius natura potest. Nam & mathematicum suasionibus vtentem approbare: & ab Oratore demonstrationes exigere, simile vitium videtur. Verum vnusquisque ea rectè iudicat, quæ cognoscit: atque eorum bonus iudex est. vnam quamque igitur rem bene iudicat, qui in ea: absolute verò omnia, qui in omnibus eruditus est. Atq; hinc fit, vt iuuenis auditor civilis idoneus esse non possit,

A εἰ δὲ οὕτω, πειρατέον πύπω γὰρ ἀφελᾶν βεῖν αὐτὸ τί ποτὲ ὄσι, καὶ τί τῷ ἡδὲ ἐπισημῶν ἢ δυνάμεων, δίδξει δὲ αὐτῆς κωρυφαίας καὶ μέγιστε ἀρχιτεκτονικῆς. τοιαύτη δὲ καὶ ἡ πολιτικὴ φαίνεται. τινες γὰρ ἐπὶ χρεῶν ἡδὲ ἐπισημῶν ἐν ταῖς πόλεσσι, καὶ ποίας ἐκείνοις μενδάνειν, καὶ μέγιστε τίνῃ, αὐτὴ διατάσσεται. ὁσέμεν δὲ καὶ τὰς ἐπισημότητας ἡδὲ δυνάμεων ἐπὶ ταύτῃ οὐσίας· οἷον στρατηγικῆν, οἰκονομικῆν, ῥητορικῆν. χρωμῆς δὲ ταύτης ταῖς λοιπαῖς κοσμητικαῖς ἡδὲ ἐπισημῶν, ἐπὶ δὲ νομοθετουσίαις τί δεῖ κοσμεῖσθαι, καὶ τίνων ἀπέχεσθαι, τὸ ταύτης τέλος ἀπέχει αὐτὰ τῶν ἄλλων. ὥστε τῷτ' αὐτῶν τῶν ἀγαθῶν. εἰ γὰρ καὶ ταυτὸν ὄσι ἐνὲ καὶ πόλει, μείζον γὰρ καὶ τελειότερον τὸ τῆς πόλεως φαίνεται καὶ λαβεῖν καὶ σόζειν· ἀγαπῆτον μὲν γὰρ καὶ ἐνὲ μόνῳ· καλλίων δὲ καὶ δειότερον, ἔθνη καὶ πόλεις. ἢ μὲν οὖν μέθοδος, τοῦτων ἐφέστα, πολιτικὴ τις οὐσα. λέγεται δὲ αὐτῶν εἰ καὶ τίς ἑσπεκίμῳ ἕλλη διασφαλεῖν. τὸ γὰρ ἀκριβὲς οὐχ ὁμοίως ἐν ἀπανσι τοῖς λόγοις ἐπισημητέον, ὥσπερ οὐδὲ ἐν τοῖς δημιουργητέοις. τὰ δὲ καλὰ καὶ τὰ δίχα, πᾶσι ὧν ἡ πολιτικὴ σκοπεῖται, τοσαύτῃ ἔχει διαφορὰν καὶ πλάττω, ὥστε διμῆν νόμῳ μόνον ἐπὶ, φύσει δὲ μή. τοσαύτῃ δὲ πῖνα πλάττω ἔχει καὶ τὰ ἀγαθὰ, διὰ τὸ πολλοῖς συμβαίνειν βλάβας ἀπ' αὐτῶν. ἢ δὲ γὰρ τινες ἀπώλοντο διὰ πλοῦτον, ἔπειτα δὲ δι' αἰσθρίαν. ἀγαπῆτον οὖν, πᾶσι τοιούτων καὶ ἐν τοιούτων λέγοντας, παρὰ τῶν καὶ τῶν αὐτῶν ἐν δέκῳ ἐν δέκῳ καὶ πᾶσι ἡδὲ ὡς ὅτι τὸ πολὺ, καὶ ἐν τοιούτων λέγοντας, τοιαύτα καὶ συμπεραίνονται. τὸν αὐτὸν δὲ ἔσπον καὶ δόπο δέχεται χρεῶν ἡμεσον ἡδὲ λεγόμενον· πεπαιδευμένου γὰρ ὄσι ὅτι ποσοδὸν τὰ ἀκριβὲς ἐπισημητέον καὶ ἡμεσον ἡδὲ, ἐπὶ ὅσων ἡ πῖ κοσμητικὸς φύσει ἐπισημητέον. παρὰ πλάττω γὰρ φαίνεται, μαθηματικὸς τε πᾶσαν οὐροῦτος δόπο δέχεται, καὶ ῥητορικὸν δόπο δέχεται ἀπατητῆν. ἡμεσον ἡ κρίνει καλῶς ἢ γνώσκει, καὶ τούτων ὄσι ἀγαθὸς κριτής. καὶ δὲ ἡμεσον αἶσα ὁ πεπαιδευμένος· ἀπλῶς δὲ, ὁ πᾶσι πεπαιδευμένος. διὰ τῆς πολιτικῆς, ἐν ὄσι ἐπισημητέον.